

Naše Beseda

PO VÁLCE.

Píše M. F. Divín, Belleville, Kans.

Ano, po válce! Kolik milionů lidí vyslovilo toto během dnů minulých? A všichni ti lidé učinili tak s tou největší radostí v srdcích a s nadšením. Pán Bůh buď veleben! s povznesenou myslí zvolala každá duše křesťanská, plná vděků, uspokojení a radosti v tento památný den — 11. list. r. 1918.

Amerika má svého 4. džulaje, ale celý svět bude mít 11. listopad dnem památným, dnem velkého svátku, obrození a ukončení toho hrozného vraždění na poli válce.

A za toto vše, moji drazí, mají všichni národové světa co děkovati jen a zase jen vždy v budoucnosti tomu slavnému praporu pruhá a hvězd, praporu Ameriky, pod nímžto miliony národů žijí, na šli ochrany a poctění a útočiště k svému volnému vývoji a životu. A tyto všechny národy spojené v ohromný celek, staly se vládou a močí velikou, ale nezneužily ji nýbrž s radostí a láskou k člověčenstvu celého světa, jeho dobra a ochrany přinesly a přinášely ohromné oběti v každém směru. Aby zloba lidská byla potřena a ten ubohý, k smrti utráněný lid, mohl volně žít na tom Božím světě a ne v otročím ponížení na věky, jak stále měli a mítí chtěli jej karabáčníci, tyranové, bez citu lidského v těle a příkazu Božím v mysli.

A lid americký dokázal toho a takto spojený, močí své výborné vlády, že ti největší tyranové lidstva, se všemi pacholkami, utíkají před spravedlivým hněvem lidu toho, s hrůzou a děsem poznávají též moč jeho a své pekelné hříchy na lidu tou páchané. Jsou to sluhové pekla, otroci hříšných vášní, prosáklí jedem péchy a všech nepravostí, proto šli tak daleko ve své troufalosti, že se konečně dostavily následky — odplata pokolení i záhuba jejich.

Právo a spravedlnost zvítězily, lid slaví spasení, pokoj a mír očekává pro sebe a své budoucí svět.

Proto volám já a volej se mnou každá upřímná duše s nadšením a vroucí vděčností: Sláva, tisíce a milionkrát sláva naší Americe!

No, a nyní trochu slovo o té radosti a vymoženosti naší co národa Československého. Nevím, jak začít, jakých slov použít, abych vyjádřil tu moji velikou radost nad tím a všim, co dostal národ náš v odměnu, za ten svůj 3. stáletý zápas a utrpení, ale dostal přece.

Ten pocit, ta radost, se nedá vyjádřiti, ta se musí prožít, aby poznal velikost jejího účinku na duši člověka-Slovana.

Máme radost, máme velikou, tu víme a cítíme všichni, kterým vlast česká a národa dobro vzešlo v lásce, úctě a obětavosti nade vše, ale jen takový a žádný jiný byl, jest i zůstane čistou perlou a článkem v řetěze národní síly, tvůrcem blaha a poctění.

Během toho hrozného zápasu přes 4 r. poznali jsme je dokonale, ty pravé vlastence, syny hodné a deery národa a vlasti; také ty nehodné v pravém světě, jiné pak s přetvárkou, kteří jen tak pod tlakem veřejného mínění činili, ale ne s pravou srdečností, "láskou a zápalom k vlasti a národu svému, ubohému — nešťastnému.

Věru, jest to více, nežli smutná pravda a tato pravda bude páliti mnohé a mnohé v duši jejich, až se dostaví neodvratné následky jejich jednání a chování takového k národu a vlasti.

Dnes může každé věrné srdce české se zápalom a srdečností zvolati:

Trpět, žít, nechat se žalářovat a dutky lizat k tomu — vždy věrných Čechů úděl byl, i tisíc léter, hromá!

Tři sta let tomu již, co nás věseli a žalářovali; že však my znovu ožijem, toho se nenadálí. Ille, tomu dnes a v pravdě tak, o čemž jsme snivali. Dnes máme svou již svobodu, pro níž jsme umírali.

Hoj, svobodo, klenote nás, již minula doba bolův, vlast nás poučila shodila a vrahů všech jest volná!

My vstali — ožili — z mrtvého spánku; ó, drabá svobodo, buďž nám symbolem v národním svatozátku.

Pravdať, ta naše svoboda potoky krve vykoupená nejlepšími syny národa — veliká to cena! Pro ni tisíce jich životy své kladli a vlasti, drabé Čechii, nejlepší synové padli.

Oh, jak krásná musíš být v záři slunné svobody, když tak dlouho byla jsi nám v čase tvé poroby!

Zehnej Ti Bůh, drabá vlasti, zehnej Tvému národu, ochraňuj nás kletých sporů, zachraň naši svobodu!

Tak, moji drazí, zakončuji verši a přenáším city své po-válečné na papír laskavému čtenářstvu.

BRAINARD, NEBR., 18. list. 1918. — Slavná redakce a milí čtenářové! To se ta srdce naše rozehrála, babiččino i moje, když se světem, vlastně našim městečkem, rozletěla zpráva o uzavření dočasněho míru! A jak přišly nejranější noviny, babička bez říkání mi našla brýle, vzala mi bejby z rukou (já ještě na stará kolena furt musím ta vnočata chovat), a "honem," povídá, "honem, staroušku, čti a přečládej mi to, co to tam říkáš."

Ale mezi tím už k nám zaléhalo radostné hlášení zvonů kostelních a školních, střelení a výskot a pískání ranních frejtů, tak že jsem papírem hodil a povídám: "Stará, já musím se podívat na venek, co se to tam děje."

A běžel jsem, běžel, a moje dřív se třesoucí nohy nyní se mi zdály tak čiperné, jako za časů, dokud sám jsem byl vojákem...

Na ulici již jsem potkal celou řadu dětí z katolické školy, které, jakmile doslechly zprávu o míru, ihned se seřadily, a kde co mohly sebrat, co by dělalo notně rámu, vše vzaly, a hubnující a pískářijce, parádovaly městem, provolávajíce "sláva" a oznamující těm, kteří dosud nevěděli, co se dalo, že válka jest u konce. Byly děti tyto bez dozoru, a ku podivu se pěkně držely v řadách a v pořádku, a radost bylo se podívat na zářící jich tváře.

Já za chvíli zas běžel domů, abych babičce oznámil, co se ve měste děje. A když jsem jí řekl, že je to již úředně potvrzeno, tak že o pravdě té zprávy nemusíme pochybovat, tu místo odpovědi se ona dala do usedavého pláče radostí, že tomu kveprolití ve staré vlasti již je konec.

Jak jsem ji viděl plakat, honem jsem běžel na dvorek a začal pumpovat vodu, neboť jsem nevěděl, čeho se ehytit, tak jsem byl zmatečný; nu — abych pravdu řekl, nechtěl jsem, aby bylo vidět, že i mně voda z očí teče.

Dopoledne jsme měli pohřeb dvanáctého, dobrého osadníka Jakuba Fuze, a při tom nejd. Msgr. Alois J. Klein, V. G., po krásné, dojemné řeči pohřební ohlásil, že odpoledne bude v našem kostele konána pobožnost na poděkování Bohu za vítězství zbraním americkým.

To se rozletělo jako vítr kolem, a každý se rýchoval na odpoledne, že v kostele nebude scházeti.

A co bylo nejlepší, pořadatelé průvodu, který se odpoledne měl odbývat v měste, ustanovili, aby všichni lidé, ať katolíci či ne, se nejprve dostavili v našem kostelíku, a pak po pobožnosti teprve že se průvod bude ubírat do města.

A také všichni přišli. — A když přicházeli domobranci, a shor na kruchtě pěl americkou hymnu, tu se každému zarysily oči.

Měli jsme to krásnou pobožnost, a zvláště modlitbu dikičinění, kterou náš dobrý nejd. Msgr. s celou vřelostí duše se modlil, nám všem šla od srdce a k srdci. Modlil se díky za mír, a připojil nadšené a velmi vhodné modlitby za presidenta a novou naši vlast a za lid a vojáků a za všechny ostatní přívržence národa našeho. Bylo to tak pěkné a dojemné, že se nám pak ani z kostela nechtělo. Po Te Deum jsme všichni přisáhali věrnost ku vlajce a vlasti, a moje babička při tom tak vzlykala, že ani já jsem dobře neviděl na zrak.

Pak jsme se odebrali v pěkném průvodu do města, kde mnoho zábav nás očekávalo. Ale všechny nejvíce zajímalo upalování kajzra. Nežástal jsem tam se svou "familií" až do konce, neboť jsouce oba starí, nemohli jsme tak dlouho vydržet stát.

Ale když jsem přišel domů se

svou polovici, tu mi nějak zase to moje sevrklé srdce poskočilo, a já, nemoha se udržet, chytil jsem svou zlatou babi okol krku a řal se s ní do tance. Myslí jsem, že bude křičet a hubovat, jako jindy, že já, "dědek plesnivej, nemám ještě rozum," ale považte! ona se jen usmála a — tančila fest!

To byl den, na který nikdy nezapomeneme, neboť se každý mohl o tom přesvědčit, že my, čeští katolíci, jsme loyální do poslední kapky krve.

Vítám též do našeho kruhu zde milé paní Rolencovou a Šabatovou, které se k nám přestěhovaly z lásky ke svým dítčím, aby jim mohly dopřátí dobrého, katolického vychování. Kéž by všichni katolíci rodiče milovali dítky své tak pravou láskou!

Nuž, babička se ani nemůže dočkat, co jsem to naškrabal, proto, abych raději skončil, aby ona zvědavostí neuschla. Prosim čtenáře pana redaktora o prominutí, zabírám-li mnoho místa, a končím se srdečným pozdravem všem čtenářům těchto řádků.

Přecháštyn děda s babičkou. P. S. — Moje babička se na vyvolání p. redaktora již delší dobu chystá, že bude psát do papíru, ale, lidičky! běda mně, ubohému!

KNOXVILLE, NEBR., 15. listopadu 1918. — Čtená redakce! Dovoluji si vám zaslati několik řádků k otáčením, ježto v čase, když jsem na "Denní a Nedělní Pokrok" odeslal předplatné, nemohl jsem psát a ani času mně k tomu nezbývalo. Rádila tehdy a posud zde rádi ta zhoubná nemoc — španělská influenza, která rovněž i moji 5-letnou rodinu ohrožovala: všichni jsme se rozemohli, dnes však cítíme se opět všichni zdraví a těle veseli nad tím ukončením přítomné hrozné světové války a ovšem i nad úspěchem našeho národa tak v té staré české naší vlasti. Pak si též myslím, co asi říkají ti starí hareovníci, kteří za 10 centů vydrží celý den mluvit, ale 5 centů dát na České Národní Sdružení se obávají, aby z toho snad někdo nezbohatnul. Niemně mnohý takový drzgrešle dovolí si dobrého krajana nutit, aby podpořil mnoho člověka, jenž z národa pomohl si zde založit budoucnost a v této válce době, kdy národ náš volal po svobodě, rádi by jej byli ti smutně proslulí národové našim neúhlavnějším nepřátelům zaprodali, ač při tom hlásali, že oni jsou také Češi. S takovými zrádci měl by ten náš národ dle zásluhy naložit. Protož, radujme se, lidé český, nad získáním slavné historické vymoženosti — národu tvému doznanou svobodou všemi vládami spojenými a zvláště naší americkou vládou, Spoj. Států, — druhou to nás zdejších Čechů vlasti a jejími dobrými občany. Provolávám též "Na zdar!" našemu presidentu W. Wilsonovi za pomoc a uznání našeho národa jako loyálního a spojeneckého a též "Na zdar!" českému velikanu, za jeho velkou práci, kterou pro svůj národ vykonal — prof. Masarykovi, prvnímu presidentu nové české republiky. Zdravím všechny čtenáře a et. čtenářky a znamenám se v úctě —

Josef J. Forman.

CEGAR RAPIDS, NEB., 18. listopadu 1918. — Čtená redakce Pokroku! Musím vám též něco sdělit z našeho zákoutí. Předně o úrodě — tu jsme zde měli dosti stojoun; kukuřice sype od 15 do 50 bušů po akru; pšenice sypala od 10 do 25 po akru; oves sypal od 10 do 40 bušů po akru a též jsme tu měli dosti pěkné brambory a dost zeleniny všeho druhu. Počasí právě nyní máme dosti mokré, při tom ale dosti slunečné, tak že ozimky jsou ve výborném stavu. Také jsme tu měli španělskou influenzu, jež zde asi měsíce řádila a ještě jsou zde nějaké případy. V sobotu zemřela pohrobničkovi manželka po onemocnění touto zhoubnou nemocí. Celkem bylo tu asi okolo 400 případů. Moje manželka i obě deery také byly influenzou stíženy. Škola byla zavřena a též veřejné místnosti přes tři týdny. — S pozdravem na všechny čtenáře a čtenářky, znamenám se v úctě —

Josef Kotáb.

O KRÁSE, MLADOSTI, LÁSCE A MANŽELSTVÍ

vyslovuje moudroslovi našeho lidu tyto pěkné myšlénky:

Krása... očí pastva a duši vazba. — Škoda krásy, kde rozum není. — Na krásném pazdří rádi psi lehají. — Čtnost a péklost je milá společnost. —

Mladost, radost. — Mladost výší, starost hrbí. — Užijvej světa, dokud loví léta. — Slunce je milejší, když vychází, nežli když zachází. —

Láska jako slza rodí se v očích a padá k srdci. — Co kdo rád má, o tom se mu zdá. — Láska lásku rodí. — Jedno srdce druhému rozumí. — K lásce nepřinutíš ani probou, ani hrozbu. — Kdo milý, ten i hezký. — Pro milého nic těžkého. — Milost z lidí bláznů činí. — Holka bez hochy, ryba bez vody. — Láska miluje tuu. — Noc, láska a víno všecko pouštějí mimo. — Osel oslu nejpěknější. —

Vzbuřená láska vede k dědičnému hříchu, o němž vtipkuje česká poesie lidu takto:

Čert má mnoho cukru a proto i hřích činí sladkým. — Čím kdo pěknější, tím čertu milejší. — Oka stráž! — Ranní smích... večerní pláč. — Dobře panně, dokud klamá. —

Láska vede arci také k manželství, jež moudroslovi lidu doporučuje jako přirozený stav, ovšem vybízí při výběru k nejvyšší opatrnosti. Praví:

Samota člověku nesluší. — Ožeň syna, kdy chceš, a vdej deuru, kdy můžeš. — Kvapně ženění, dlouhé želení. — Dobrá žena nad zlatý sloup. — Nežeň se očima, ale usima. — Ženy a plátna není dobře kupovati při svci. — Děveč do dvanácti let čes, do šestnácti stráž, po šestnácti děkuj tomu, kdo vyvede deuru z domu. — Každá nevěsta sedmkrát se zblázní. —

Nedopadla-li volba sňatku snad šťastně, nebyla-li připravována s úvahou, stává se manželství pravým peklem pozemským. O tom zná lidový vtip mnoho jadrných slov:

Kdo nemá s kým by se vadil, pojmi sobě ženu. — Kdo má pokojné manželství, v svobodném jest stavu. — Není toho kostelíka, by nebylo kázání. — Není domu bez dýmu. — Koně chval teprv po měsíci a ženu po roce. — Manželství bez dětí, den bez slunčeka. — "To mám muže!", stěžuje si sousedka sousedce; "nikam se mi hoditi nechce: do postele tuze malý a do kolébky tuze velký!"

Profesor Masaryk o východní Evropě

New York, N. Y., 19. listopadu. — Řada prominentních zástupců národů střední a východní Evropy shromáždila se v minulých dnech v tomto městě, aby pojednala o budoucnosti svých zemí. —

Většina těchto národností pohlíží k Americe jako největší přítelkyni malých národností evropských a čeká od ní vydatnou pomoc ve snaze po vybudování nových sobě stačných států. Při banketu, který uspořádan byl činovníky těchto národností v sobotu, promluvil řada pracovníků netoliko ze středu těchto národností, ale i amerických, což nasvědčuje, že práce v tomto směru je již v proudu. Prof. Tomáš G. Masaryk, prezident nové Československé republiky, prohlásil, že bylo mravní povinností Spojených Států do války vstoupiti a stejně je jejich mravní povinností pomáhati při reorganizaci drubdy ujařmených národů. Ujařmení národové budou očekávati od Ameriky nejenom půjčky, ale doufají, že také Americe vyšle inženýry, obchodníky, učitele a jiné konstruktivní pracovníky, aby pomáhali budovati solidní základy neovislosti. Půjčka v obnosu \$7,000,000 Československé Národní Radě je naznačena, že vláda Spojených Států je ochotna co nejvíce vypomoci.

Mackensenova vojska odzbrojena v Uhrách

Kodaň, 19. listopadu. — Německý polní maršálek von Mackensen, který operoval se svým vojskem v Rumunsku, dorazil do Debrecina v Uhrách s 2,000 svými vojáky, dle děpeš z Vjdné. Vojska byla odzbrojena a zahájila cestu zpáteční do Německa.

Poslední dny císařské vlády v Praze; Češi a Slovák v čele pražské vlády

Starosta obce Sokolské vrchním velitelem národní gardy. — Slováci vytvořili národní výbor.

FRANTIŠKOVO NÁDRAŽÍ — WILSONOVÝM

Několik zlodějských aristokratů uvězněno. — Německý a švýcarský konsul gratulují nové vládě.

(Československá Tisková Kancelář.)

Washington, D. C., 21. listopadu. — Oficiální zpráva československé vlády o událostech v československých zemích při kapitulaci císařské vlády a nahrazení její novou republikánskou vládou československou došla právě do Washingtonu.

Zpráva ta zní:

Ráno dne 28. října byla situace v Praze klidná a nic nezdálo se nasvědčovat možnému převratu. Čeští vůdčové byli však připraveni na všecko. Jakmile však oznámena odpověď rakousko-uherského ministra Andrassyho presidentu Wilsonovi, celá Praha na ráz povstala. Ulice po obědě byly napěchovány lidem, důstojníci a vojáci strhávali si císařské odznaky a házeli je do Vitavy. Lid demonstroval, provolává slávu Masarykovi, Wilsonovi a spojení.

Československý Národní Výbor vydal ihned proklamaci, již se prohlásil za ústřední administrativní úřad a vyzval lid, aby zůstal klidným a důstojně se choval v této slavné chvíli.

Proklamace podepsána Antonínem Švehlou, předsedou české strany agrární, Rašinem, členem předsednictva strany státoprávní demokracie, Dr. Soukupem, sociálně demokratickým poslancem a tajemníkem Národního Výboru, poslancem Stříbrným z české strany socialistické i Drem. Vavrou Škrobárem, zástupcem Slováků uherských. Všude zachován klid. Téhož dne vydán první zákon, podepsaný jmenovanými vůdci. V poleďné Švehla, Rašín a Stříbrný odebrali se na Hradčany k místodržitelu a ostatním nejvyšším úředníkům země, kteří ihned všichni složili přísahu věrnosti československému státu až na místodržitele, jenž přešel v té době k Vidni. Byl však v Českých Budějovicích zatčen a přivezen zpět do Prahy.

Vojenský velitel Pražské posádky podmaršálek Kestránek pokusil se vojskem potlačit převrat dne 30. října, než byl zatčen Národním Výborem a vjhnán ze země. Pražská státní policie ihned dala se do služeb nové vlády československé a je označena národními barvami. Úřední archivy byly zadrženy na nádraží. Starosta České Obce Sokolské byl jmenován ministrem domobrany a generál Diviš (?) vrchním velitelem domobrany. Všecko dopravnictví včetně drah je pod kontrolou Národního Výboru.

Maďarští vojáci odjeli z Prahy přes Moravu, propuštěni byvše na svou vlastní žádost. 29. října prorušeno spojení s Německem. Dne 30. října německý konsul, jakož i švýcarský, navštívili Národní Výbor, projevíli své blahopřání nové vládě a vyslovili obdiv nad pořádkem a disciplínou, s jakou revoluce provedena. Všichni političtí vězňové byli propuštěni. Sokolstvo mobilisováno a vytvořena národní armáda. Všude po Čechách podobně provedena revoluce.

Piženz převzata do československé správy 29. října současně se závody Škodovými. Příbram, Moravská Ostrava a České Budějovice byly obsazeny beze všech obtíží. Německá menšina nikde neprotestovala. Na Moravě Národní Výbor vedený Drem. Bulínem, Drem. Stránským, Rouskem a Maškem převzal zemskou vládu. Vojsko přešlo na stranu československou a Erno je dnes městem českým. Německí vojáci opustili Erno. Německý konsul v Brně rovněž složil poklonu nové vládě. Olomouc, Hodonín jsou také v moci Čechoslováků. Všude zachován klid.

Na Slovensku Národní Československý Výbor shromáždil se 30. října v Turčanském Sv. Martině. Všecky vlády a všecky strany byly zastoupeny a výbor učinil prohlášení jménem všeho slovenského lidu. Prohlásil, že slovenský národ tvoří část československého národního kmene a že se podílel na všech bojích společně s národem českým. Výbor prohlásil, že národ žádá samostatnost pro celý národ československý a mír, který by zneemožnil vedení války. Prohlášení podepsáno pak vůdci Slováků Karlem Medveckým a Matúšem Dulou. Národní Výbor zasedal v síni hotelu Tatra. Dvačacet členů zvoleno bylo, by tvořilo národní výbor. Velké ovace uspořádány presidentu Wilsonovi. 31. října přibýli pak do Prahy tři zástupci slovenského Národního Výboru Dr. Ivan Déer, advokát z Malack, Fedor Houdek z Ružomberka a Josef Hanzalík z Kopčan.

Prijeli na nádraží Wilsonovo, dřívější Františka Josefa, a očekávání byli zástupci Čechů Drem. Soukupem, Drem. Matúšem a Drem. Černým. Obrovský, nepřehledný zástup Pražanů je bouřlivě vítal. Delegation, jež poslána do Švýcar v čele s Drem. Kramářem vrátila se do Prahy a uvitána demonstracemi, jakých nikdy před tím nebylo. Kramář pozdravil novou československou republiku a prohlásil, že mezi zahraniční vládou a vůdci domácími došlo k naprosté jednotě. Ujednání mezi Národní Radou v Paříži a Národním Výborem v Praze tvoří první odstavec základních zákonů Československého Národního Výboru.

Delegation, jež poslána do Švýcar v čele s Drem. Kramářem vrátila se do Prahy a uvitána demonstracemi, jakých nikdy před tím nebylo. Kramář pozdravil novou československou republiku a prohlásil, že mezi zahraniční vládou a vůdci domácími došlo k naprosté jednotě. Ujednání mezi Národní Radou v Paříži a Národním Výborem v Praze tvoří první odstavec základních zákonů Československého Národního Výboru.

Německá aristokracie v Praze byla ihned vyčištěna. Hraběnka Coudenhovová, choť posledního císařského místodržitele, byla zatčena pro zpronevěru peněz sebraných v Čechách na Červený Kříž a s ní zatčeni dále: hrabě Nostitz, hrabě Wolkenstein, hraběnka Taaffeová, hraběnka Westphalová a jini ještě slechtici. Jsou držáni ve vazbě Národním Výborem, aby přidrženi byli k zodpovědnosti.

Anglický ministr gratuluje Polákům

Londýn, 20. listopadu. — A. J. Balfour, Anglický ministr zahraničních záležitostí, poslal následující přípis Polskému národnímu výboru: "V tomto okamžiku, kdy přinejmenší padlo na vázky spojených snah spojeneč pro vše svobody, vláda Jeho Veličenstva uvědomuje si loyální spolupráci, kterou získala od Poláků během této kruté války. Činí uně velké potěšení, že mohu vás požádati jménem vlády Jeho Veličenstva, byste vyslovili polskému lidu poselství upřímného blahopřání."

Uhry zahájily mobilisaci vojska

Basilej, 20. listopadu. — Uherská vláda nařídila mobilisaci svého vojska pod záminkou, že jest třeba udržovati pořádek, dle pražské depeše Československé tiskové kanceláře, jež citoje zprávy ze Škalice. Čtyři třídy mužstva byly povolány do zbraně a mezi nimi jsou i Slováci.

